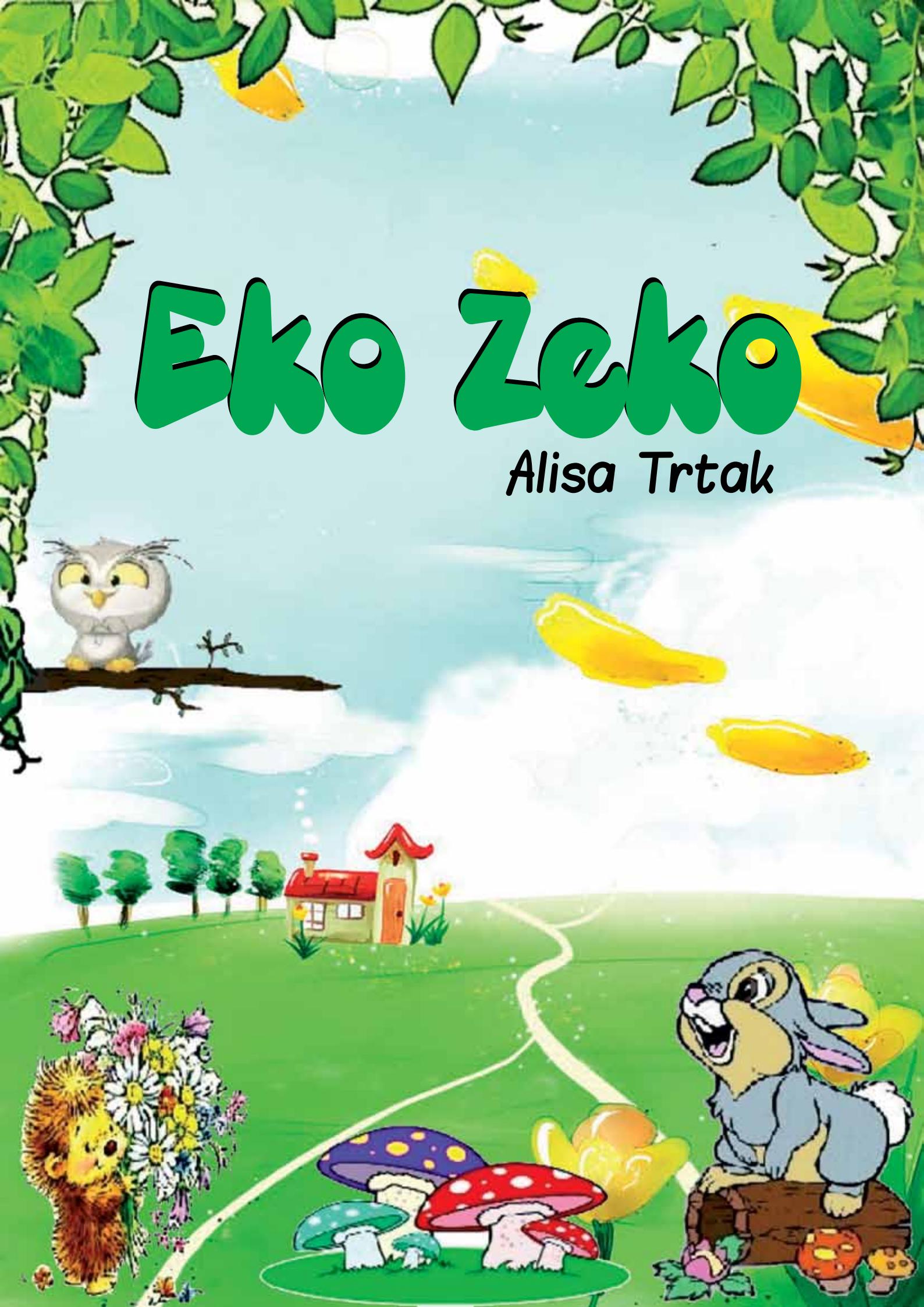

Eko Zeko

Alisa Trtak

Alisa Trtak

EKO ZEKO

Alisa Trtak
EKO ZEKO

UREDNIK
Alisa Trtak

LEKTOR I KOREKTOR
Alisa Trtak

ILUSTRACIJE
Alisa Trtak

RECENZENT
Zijad Softić

IZDAVAČ
Javna ustanova Predškolski odgoj i obrazovanje Zenica

ZA IZDAVAČA
Jasmina Gasal

POKROVITELJ
Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije
i zaštitu okoline Zeničko-dobojskog kantona

BROJ IZDANJA
Prvo

GODINA IZDAVANJA I ŠTAMPANJA
2017.

ŠTAMPA
Izdavačko štamparska kuća
PLANJAX KOMERC TEŠANJ
www.planjaxgroup.com

TIRAŽ
1000 primjeraka

Alisa Trtak

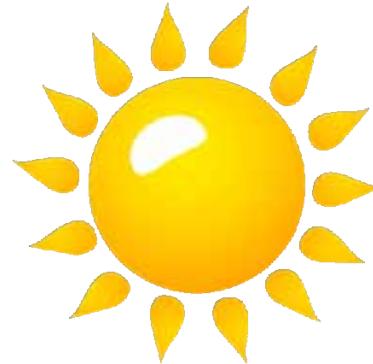
EKO ZEKO

Zenica, 2017.

Eko Zeko:

Jao, jao, jao! Kao da sam znao!
 Sunce nasred neba stalo.
 Samo malo.
 Eno ptica kukavica otkucava 12 sati.
 Čujete li?
 Ku-ku, ku-ku, ku-ku, ku-ku, ku-ku, ku-ku.

Još ne vidjeh takvu bruku!
 Biće nama svima kuku
 Kad preplavi šumu smeće.
 E, pa neće!!!
 Neće, ne zvao se ja Eko Zeko!
 Neće tako mi ušiju dugih!

A kako se samo trudih
 Da šuma čista zablista
 U proljeće kad sve lista.
 Nisu ovdje posla čista!

Pogledajte! Evo lista ispisana!
 Zalijepih ga tu na boru
 Smolom prije još tri dana.
 Tu sve piše, lijepo, čitko, jasno:

Važno!

*Eko Zeko moli,
 Životinje šumskih dubina, visina i širina
 Da se trkom, skokom ili letom
 Na proljetno čišćenje šume odazovu.
 Za sve nejasnoće upitajte sovu.
 Početak tačno za tri dana,
 Tačno u podne,
 Tačno na ovom proplanku šumskom,
 Tačno ispod ovog bora.*

P.S.

Šuma čista biti mora!

Evo, tu sve lijepo piše.
Crno na bijelo.
A nigdje nikog! Kakva bruša!
Ma sramota! Ma strahota!
Ama prosto nemam riječi.

Tako mi mrkvice i zdrave salate,
Samo da znate,
Nisu ovdje posla čista.
Eko Zeko tvrdi,
Ovdje nešto smrđi!

Jež Smećebjež:

Oh, oprostite što kasnim!
Nadam se da čišćenje završeno nije.
Stigao bih mnogo prije,
Ali, znate, nisam tako brz,
Osim kad se sklupčam
Pa skotrljam niz neki brijež.
Još kad je po njemu snijeg!!!

Ah, pričam li, pričam,
A ne rekoh ko sam.
Glavom i bodljama svojim,
Tu pred vama stojim.
Ja sam Jež Smećebjež.

Eko Zeko:

Smećebjež?! Smećebjež reče?!

Kako to lijepo zvuči.
Samo mi kaži bježiš li ti od smeća
Ili smeće bježi od tebe?

Jež Smećebjež:

Ja od smeća što dalje.
A smeće od mene, nažalost, ni makac.
A kada bi samo znalo
Kako su oštре ove moje bodlje,
Razbježalo bi se na sve strane,
Pravac u kante.

Ali njih u šumama još nema, znate.
 A to je velika šteta.
 Jer ja volim kad mi je jazbina čista.
 Ona je moj dom i ona je u šumi.
 Onda je i šuma moj dom.
 Tako mi mojih iglica oštrih,
 Čistit ću i danju i noću,
 Ali šumu bez smeća hoću!

Eko Zeko:

I ja hoću! I ja želim!
 Gdje god skočim svima velim
 Kako je priroda lijepa kad je čista,
 Kada sve blista:
 Kad je smeće u kantama,
 A ne u rijekama i potocima,
 A ne po livadama i stazicama;
 Kada su šume mirisne i zelene
 A ne gole i posjećene;
 Kad je vazduh čist bez smoga i dima.
 Eto o tome ja pričam svima.

Al uzalud priča sva.
 Da čistimo došli samo ti i ja.
 To je dva.
 Premalo za šumu ovoliku
 I da imamo po stotinu ruku.
 Tako mi moja brka tri,
 Moram da saznam gdje su svi!
 Gle, ni Sove nema!

Sova:
 Hu-hu.
 Tu sam Eko Zeko.
 Na svojoj grani.
 Kao i juče. Kao i lani.
 A i gdje bih drugo bila u po bijela dana.

Eko Zeko:

Pa da! To nije ništa novo.
A proljetno čišćenje šume Sovo?!

Sova:

Hu-hu.

Tako mi moga noćnoga vida
Čistila bih bez trunke stida,
Ali znate da vidim samo u tami,
Pa zato, žalim, čistite sami.
I još sam pospana od noćne smjene,
Za posao ovaj ne računajte na mene.

Eko Zeko:

Vidim ja Sovo, isprika ti vid.
Ali gdje su svi ostali? Neka ih je stid!

Sova:

Hu-hu.

Stigao djetlić još ranom zorom,
Veli do podne čekati je dosta
Pa odmah počeo čistiti stabla.
To mu je, svakako, u opisu posla.
Čujte kako kljunom po stablima kucka
Negdje u daljini.
Jako se trudi
Da očisti stabla od štetočina,
I još, usput, da mene budi.

Jež Smećebjež:

Kako je vrijedan!
Baš mu se divim.
Šteta što takvih nema više
Da uvijek zdravo drveće raste
Pa da se punim plućima diše.

Eko Zeko:

Jeste, jeste svaka mu čast,
Jer drveće treba do neba rast.
I nije to nikako posao lak,
Jer drveće služi da čisti zrak.
A ostali Sovo? Bar neko slovo?

Sramota!
Pa šuma je puna života.

Sova:
Hu-hu. Ni više, ni manje,
Svi donijeli opravdanje.

Eko Zeko:
Opravdanje? Blago meni!
Kada treba čistiti svi su oni lijeni.
Opravdanja, veliš? Mora da su lažna.
Pisala ih ona lija što se pravi važna.
Zar svi da se razbole baš u isto vrijeme?
Ma ne može lija prevariti mene.

Jež Smećebjež:
Znaš šta Zeko mene brine?
Zbog prljave okoline
Bolesti se mnoge množe,
Svi moraju da se slože.
Vidio sam stvari slične.
I često zbog premalo higijene lične.
Kupanje i pranje, bolesti je manje.

Sova:
Hu-hu.
Ma nije bolest.
Polako Ježu. Smiri se Zeko.
Svako od njih ostavi pisamce neko.
Tako mi moga noćnoga lova
Sve bih vam pročitala od slova do slova,
Ali ne vidim danju pa nisam u stanju,
Upkos mome beskrajnom znanju.
Znate da vidim samo u tami.
Izvolite pisma. Čitajte sami.

Eko Zeko:
Da vidimo šta li kažu.
Siguran sam da nas lažu.

Evo vjeverica piše:

*Oprostite jako žalim,
Ali moram da vam javim,
Zubobolja jad mi stvara.
Naručena kod zubara.
U stolicu moram sjesti,
A mogla bih repom mesti.*

Jež Smećebjež:

Evo pismo i od vuka:

*Mislim da je prava bruška
Tražiti od vuka lovca da sadи cvijeće!
E pa glasno režim - neće.
Da ne pišem riječi grube,
Mogu čistit samo zube!!!*

Eko Zeko:

Dalje piše srna plaha:

*Ne bih smjela doći od straha.
Još da dodam, cijele dane
Moram čuvat malo lane.*

Jež Smećebjež:

Ovo je pismo još kraće, znate,
Tu stoji samo otisak šape.
Liči na medinu, neka ga je sram,
Možda još spava svoj zimski san.

Eko Zeko:

Ali već je proljeće. Ma ni medo neće!

Jež Smećebjež:

Posljednje pismo čini mi se dugo,
Ali da pročitamo pa i šta bi drugo.

*Sa dubokim poštovanjem,
Sa najdubljim žaljenjem,
Moja malenkost, ponizna lija,
Sa velikom željom da šuma sija,
Javljam, sa krupnim suzama na licu,
Imam sastanak u kokošinjcu.
Ranije zakazan, javljam sa tugom,
Doći će čistiti prilikom drugom.*

Eko Zeko:

Mora da se šali. Lija pa da žali!
Ma ni ona Ježu neće.
Neće! Neće! A šta hoće?

Zajedno:

Hoće smeće!!! Pune vreće!!!

Eko Zeko:

Ova pisma Sovo, molim, da baciš u smeće.
Oni su vam samo lijeni i čistiti neće.
A da je gozba ovdje u tri,
Istog bi trena dojurili svi.
Ali neka, neka! Žalit će oni.
Kad bude šuma puna smrada,
Kad bude potok pun otpada,
Kad se drveće posiječe,
Kad požar bukne, zagadi se zrak,
Žalit će Sovo. Žalit će svak.

Sova:

Hu-hu.
Tako mi moga noćnoga leta,
Meni ovdje nešto smeta.
Gledam te Zeko sa stabla svog,
pa mislim da si previše strog.

Eko Zeko:

Strog?! Strog?!
A klizišta, a bujice, a odroni, a smog?!

Jež Smećebjež:

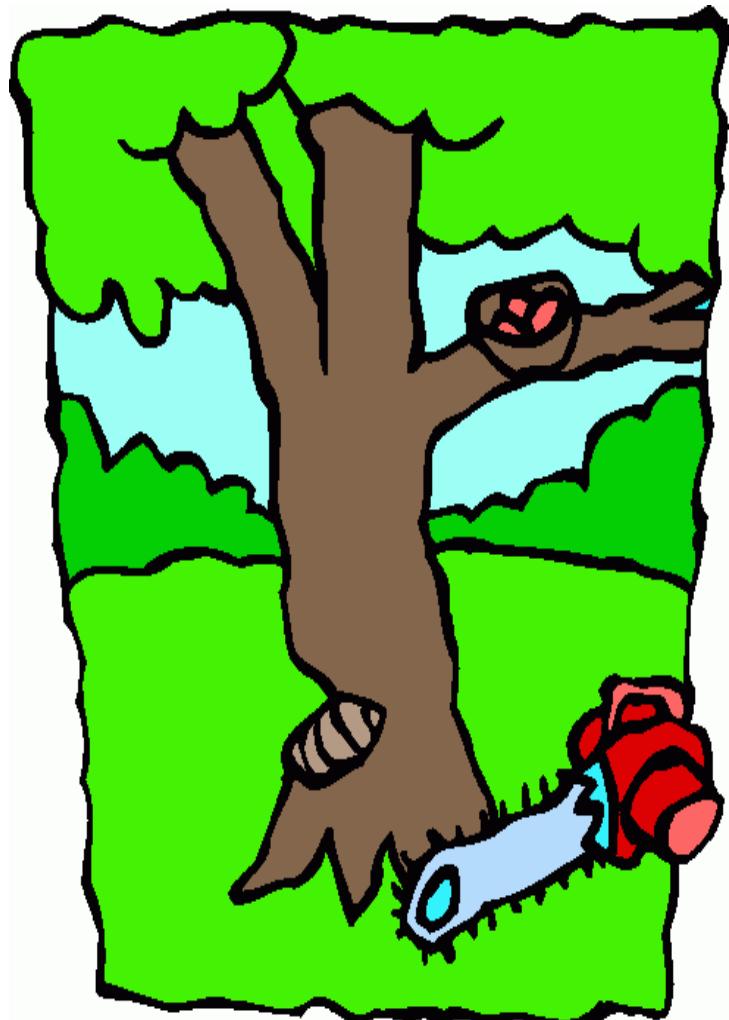
Strog, strog nego šta!
A kome smetaju bujice i klizišta?
Bujice su kad sve buja,
A na klizištima možeš da se kližeš
Do mile volje.

Eko Zeko:

Smećebježu, Smećebježu,
Slušaj malo bolje.
Nisam rekao klizališta, nego klizišta.
A klizišta su strašna toliko
Da ih, siguran sam, ne voli niko.
Kada se stabla sijeku i sijeku,
I kada neko zaprlja rijeku,
Ili je pregradi,
Onda svaka jača kiša,
Smećebježu, neznalice,
Od potoka i rijeka napravi bujice
Koje sve pred sobom nose,
A zemlja klizi jer nema
Drveća da je čuva.
Šta sad veliš Smećebježu?
I ti šutiš mudra Sovo.
Kako vam se sviđa ovo?
Jesam li još uvijek strog?

Jež Smećebjež:

Strašno, strašno, i opasno!
Nikad više stabla sjeći!
Odoch odmah dabru reći
Da ne gradi na potoku brane,
Neka ih gradi u travi, sa strane.
U pravu si Eko Zeko!
Sad si malo manje strog.
Ali još uvijek ne razumijem.
Zašto tebi smeta smog?

Koliko ja znam, u šumama ga nema,
Ali su ga zato gradovi puni.
Pisao mi o tome šošta jedan jež iz grada
Pa neka se on buni.

Eko Zeko:

Nema, nema Smećebježu.
Šume i postoje da čiste zrak
Od štetnih plinova i dima,
Ali šuma je sve manje,
A smoga sve više,
Pa se mijenja klima.
Uništava se atmosfera,
Padaju kisele kiše,
Poplave i suše haraju sve više.

Sova:

Hu- hu. U pravu si Zeko:
I za bujice i klizišta,
I odrone i smog,
Ali prema nama previše si strog.
Jer otkako letim ne mogu da se sjetim
Da vidjeh, pa čak ni u mraku:

- Da neka životinja na stablo zalijepi žvaku;
- Da vjeverica napravi fabriku
I dimnjake velike
Da u njoj prerađuje orahe i lješnjike;
- Da vuk automobil vozi i zrak zagadjuje,
A znam da bi volio,
Sigurno bi tako mnogo lakše lovio;
- Da medvjed stabla sjekirom siječe,
A ni u potok da baca smeće.
Vidjeh na stablu da traži med.
U potoku voli ribu da lovi;
- Da lukava je lija, vična svakom zanatu,
Bar jednom u šumi zapalila vatru.
A znam da bi rado tu vještinu važnu
Pa da nekog zeca okrene na ražnju.

Eko Zeko;
Molim!!

Sova:

Oh pardon, ovaj htjedoh reći:

- Još ne vidjeh lijine lukave šape
Da na roštilju okreću čevape;
- I ne vidjeh nikad
Da srna lanetu, a bio bi red,
Kupi slatkiše ili sladoled
Pa da lane smaza čokoladu pravu
A omot, umjesto u kantu, baci na travu.

E, zato, Zeko, nisi u pravu!

Jež Smećebjež:

Tako mi moje jazbine čiste,
Ni ja ne vidjeh prizore iste.
U pravu je Sova, oprosti Zeko,
Ali prirodu prlja drugi neko.

Eko Zeko:

Neko drugi! Drugi neko!
Ne može to tako! To nije EKO!!!
To nije fer i lijepo nije!
Osim što prlja, još se i krije.
Odmah mi Sovu imena kaži.
Iz ovih šapa Zec da ih traži!

Sova:

Hu-hu. Ma tiše Zeko,
Pametan budi!

Eko Zeko:

Ma šta tiše? Kaži više!

Sova:

Hu-hu. Pridite bliže
Da vam huknem na uho.
Tako mi moje noćne čudi,
Prirodu čistu zagađuju ljudi.

Eko Zeko i Jež Smećebjež:

Ljudi!!!

Sova:

Hu-hu. Pa naravno ljudi.
 Ljudi automobile voze, fabrike grade,
 Šume sijeku, pregrade rijeku.
 Prljaju zemlju, vazduh i vodu,
 Najveće blago, zagađuju prirodu.
 Papir po papir, stablo po stablo, malo po malo.
 Šta će biti s nama, njima nije stalo.

Eko Zeko:

Ma šta nije stalo! Samo malo!
 Iz ovih šapa, tako mi moja duga uha dva,
 Najvećim skokom dovodim ih ja.

Sova:

Hu-hu. Ali zeko pametan budi.
 Pa to su ljudi!
 A ljudi imaju puške i love.
 E, nema te sove koja će ih zvati.

Jež Smećebjež:

Ah, pa i ja se evo sjetih,
 Moram hitno kući,
 Moram bodlje prati.

Eko Zeko:

Nikada me ne prevari moj izoštren njuh.
 Njušim vama nedostaje taj junački duh.
 Zato Eko Zeko odmah će u trk,
 Da junački ljudima sve saspe u brk.
 Ne može to tako!!!
 Potok po potok, rijeka po rijeka,
 Stablo po stablo, šuma po šuma,
 Pa livade, pa poljane.
 Ne pristajem na to stanje!
 Nek se ljuti kome smeta!!!
 Zagađena je planeta!!!

Jež Smećebjež:

Zagadena, zagadena.
A znamo i ko je kriv.
Ali ljude zvati?!
Draže mi je biti živ.

Sova:

Hu-hu. Znam! Imam plan!
Tako mi moje mudrosti
O kojoj se u knjigama priča,
Pozovimo svu djecu iz škola i vrtića.
Jer djeca su pametna i lijepa,
I brzo uče, i znaju da vole.
I, što je najvažnije, djeca ne love!

Eko Zeko:

Nije loše Sovo. Prijedlog je u redu.
Neka djeca uče EKO ABECEDU.
Prirodu zavoljet mogu
Kad uče od malih nogu.
Kad smo već kod nogu,
Da ne bude greške,
U prirodu djeca obavezno pješke.

Jež Smećebjež:

A bicikli, skuteri i role???
Ni oni ne prljaju, a djeca ih vole.

Eko Zeko:

Slažem se sa svime što ne stvara dim.
Pristajem na sve što stabla ne siječe.
Ni slatkiše nek ne nose, jer ostave smeće.
Mrkvu, špinat i salatu, usput nek ponesu,
Možda nisu tako slatki, ali zdraviji jesu.

Jež Smećebjež:

Pretjeruješ Zeko, jer ja znam da neće!
Djeca uvijek otpatke bacaju u smeće.

Eko Zeko:

Ah, ako slatkiše već toliko vole
Neka ponesu, ali malo, i onda znate,
Neka sa sobom ponesu i kante.
Ali i dalje tvrdim, tako mi špinate,
I mrkvice i zelene salate,
Zdravije je jesti ono što priroda daje.

Jež Smećebjež:

Zdravije pa zdravije!
Znaju djeca zdravo šta je.
Znaju šta im snagu daje.
Ali i ja tvrdim kratko
Da znaju i šta je slatko.

Sova:

Hu-hu. Tako mi moje mudre glave,
Nek jedu šta vole, šta u torbak stave.
Nikada kraja vašoj priči.
A trebaju djeca u prirodu stići!
I to što prije! I to što brže!
A ovdje se neke rasprave drže.
Još da mi je znati
Šta ćemo im dati.

Eko Zeko:

Kako šta???
Žubor potoka raspjevanog,
Ukusne šumske plodove,
Pjesmu ptica,
Miris borovih iglica,
Vazduh mirisan i čist,
Mekanu travu na proplancima,
Cvijeće, boje.....
Kad priroda ponudi obilje svoje.
Ljepotu za oko, uho i dušu.

Jež Smećebjež:

Kako si to lijepo rekao.
Evo gledam oko sebe i sve mi se čini
Da je priroda sada još ljepša,
Ako to uopšte i može biti.
I zato mora da se čuva i pazi!

Sova:

Hu-hu.
I da se njeguje. I da se mazi.
I da se poštije. I da se voli.
Da se opjeva u pjesmama,
Da se smjesti u najljepše priče,
Da se zavuče u svako srce,
U svako živo biće.
Da se čuva kao kap vode na dlanu.
Kao dragulj koji treba svakom živom biću,
I malenom mravu i medi.
Da se nikad ne uništi,
Da se nikad ne izgubi,
Jer sve što činiš prirodi,
Činiš samom sebi.

Jež Smećebjež:

Ah, Sovo, kako lijepo zboriš,
Sav sam se naježio,
Gle, bodlje mi strše na sve strane.
Ali i mene nešto bocka.
Još ne vidim mališane.
I da mi je znati
Kako djecu zvati.
Poslati im telegram?
Poslati im neko pismo?
To smislili, eto, nismo.

Eko Zeko:

Ma kakvi telegrami i kakva pisma.
Smećebježe sve nas brukaš.
Svako malo nešto kukaš.
Pozvaćemo djecu lako.
Zovimo ih uglas skupa.
Neka zatvore oči, a otvore srca.
Neka zagrle i zavole prirodu,
Iskreno, čisto,
Kako samo djeca znaju i umiju?
I odrasli su nekad znali,
A sad se prave da ne razumiju.
Sad nemaju vremena za prirodu,
Za nekog Ježa, Sovu i Zeca.

Svi:

Zato čistu prirodu smjestite u srca,
Nek u njima pjeva i u njima kuca.
Jer ona je majka koja nas hrani.
Ona je prijatelj koji nas brani.
Svu svoju raskoš nama je dala.
I sve dok je volimo, poštujemo, čuvamo,
Ona će znati da nam kaže hvala.

Recenzija

Kada govorimo o razvoju ekološke svijesti kod najmlađih, upravo je vrtić mjesto gdje dijete živi i uči. Sve što se nauči u najranijem djetinjstvu ostaje kao kvalitetno znanje za kasnije godine života.

Djeca predškolske dobi uče kroz igru tj. uče čineći i međusobno surađujući. To su komponente odgojno-obrazovnog rada idealne za usvajanje ekoloških i drugih vrijednosti kod djece predškolske dobi.

Tako i autorica slikovnice "Eko Zeko", Alisa Trtak, kroz stihove pokušava prenijeti eko poruke i djelovati na razvoj ekološke svijesti i pozitivnog stava prema prirodi i široj društvenoj zajednici.

Pri tome upravo dolazi do izražaja njeno dugogodišnje iskustvo u odgojno-obrazovnom radu sa najmlađima. Slikovnica je na sve moguće načine prilagođena predškolskom i ranom školskom uzrastu.

Tri lika, Eko Zeko, Jež Smećebjež i Sova, međusobnom interakcijom, na jednostavan, djeci zanimljiv i djeci razumljiv način, prenose veoma važne poruke kao što su ponašanje ljudi u prirodi, upoznavanje djece s prirodnim okruženjem, upoznavanje problema okruženja, upoznavanje uzročno-posljedičnih odnosa u okruženju, razvijanje poželjnih navika ponašanja, poticanje istraživačkih ponašanja djece i dr.

Autorica akcenat stavlja na izgled slikovnice, koja simpatičnim ilustracijama treba vizuelno privući pažnju djece, dok blaga doza humora prisutna u stihovima, treba zadržati pažnju djece.

Dakle, vizuelno, stilski i izražajno, sve je ukomponovano u cjelinu čiji je primarni cilj najmlađima odaslati važne eko poruke te ih kroz stihove pozvati na odgovorno ponašanje prema prirodi.

Dodamo li tome mogućnost dramskog izvođenja teksta kroz igre uloga ili dramatizacije, ilustracije i sl. neće izostati ni poticaj za stvaralačke i kreativne aktivnosti najmlađih.

S obzirom na značaj kontinuiranog i raznovrsnog djelovanja na odgoj i obrazovanje za okolinu u predškolskoj dobi u smislu ekološke osviještenosti djece u predškolskom uzrastu koja će dovesti do stvaranja trajne vrijednosti i načina življenja djece, publikaciju "Eko Zeko", autorice Alise Trtak, toplo preporučujem za čitanje.

Zijad Softić

Alisa Trtak rođena je 1972. godine u Zenici gdje je završila osnovnu školu, Gimnaziju "29. novembar" Zenica i Pedagoški fakultet u Zenici.

Preko 20 godina zaposlenica JU Predškolski odgoj i obrazovanje Zenica.

Do sada objavila dvije zbirke poezije za djecu "Peto godišnje doba" i "Na nama ostaje svijet" te dva stihovana igrokaza "Novogodišnja bajka" i "Djeda Mraz u šumi".

bar code